

Rozbor díla podle struktury MO	
název: 1984 (1948)	autor: George Orwell
I. část	
téma	<ul style="list-style-type: none"> nastínění možného scénáře totality a varování
motivy	<ul style="list-style-type: none"> rebelie, fanatičnost, totalita, láska, politika
časoprostor	<ul style="list-style-type: none"> prostor: Oceánie (fiktivní země), náhled do potenciální budoucnosti, konkrétně rok 1984
kompoziční výstavba formální	<ul style="list-style-type: none"> děj je vyprávěn chronologicky, dělení na 3 části a 23 kapitol
kompoziční výstavba tematická	<ul style="list-style-type: none"> děj románu 1984 se odehrává ve fiktivní budoucnosti, kde po druhé světové válce došlo k dalším bojům a svět se rozdělil na tři totalitní mocnosti: Oceánii, Eurasii a Eastasii hlavní protagonista Winston Smith žije na britských ostrovech, které jsou v jeho době součástí Oceánie – státu vládne Velký bratr hlásající ideologii Angsoc s hlavními hesly "válka je mír, svoboda je otroctví, nevědomost je síla" tajná policie kontroluje veškerou činnost obyvatelstva, a to včetně jejich myšlenek; ideologicky špatné názory se trestají vaporizací, tedy fyzickým i psychickým vymazáním dotyčné osoby společnost se dělí na Vnější Stranu, Vnitřní Stranu a proletariát Winston patří do Vnější Strany a pracuje pro Ministerstvo pravdy, kde se zabývá upravováním pro Stranu škodlivé historie; postupně však začíná pochybovat o správnosti státní ideologie, v čemž je podporován kolegou O'Brienem, jenž mu poskytne zakázanou knihu Teorie a praxe oligarchického kolektivismu od nepřítele režimu Goldsteina Winston se později zamiluje do úřednice Julie (láska je zakázaná), s níž často utíká mimo dosah špionážní techniky a pomáhá šíření revolučních myšlenek celou dobu je však sledován a nakonec i zatčen O'Brienem, který je odhalen jako člen ideopolicie; spolu s Julií je vyslýchán a psychicky týrán, až se zcela podvolí, na svou lásku zapomene a začne zbožňovat Velkého bratra
literární druh a žánr	<ul style="list-style-type: none"> druh: próza (epika), žánr: antiutopický román
II. část	
vypravěč / lyrický subjekt	<ul style="list-style-type: none"> vševědoucí vypravěč v er-formě
postavy	<ul style="list-style-type: none"> Winston Smith – hlavní postava celého románu, bezdětný muž, ve středním věku, který žije odděleně od své ženy (systém mu však rozvod nedovolil, proto se také nemůže legálně stýkat s Julií), kriticky uvažuje o Straně a o jejích principech, čímž se opakovaně dopouští ideozločinů proto neustále žije ve strachu ze smrti; miluje Julii, má slabost pro tzv. předrežimové věci (těžítka, pero, zápisník atd.) a děsí ho krysy; poté, co je Winston za ideozločiny na ministerstvu lásky dlouhou dobu mučen, uvěří systému

	<ul style="list-style-type: none"> • Velký Bratr – tvář celého systému, která všechny všude a pořád sleduje, lidé ho vidí na fotografiích, ale živě ho neviděl nikdy nikdo, Velký bratr se svou nekonečnou moudrostí vládne celé Oceánii • Julie – mladá dívka pracující v oddělení literatury na Ministerstvu pravdy, která se na první pohled zdá jako pravověrná členka Strany, je to však jen póza, jejíchž výhod využívá k tomu, aby mohla porušovat pravidla; velmi emotivní a stroze logicky myslící bytost • O'Brian – velmi inteligentní, trpělivý muž středního věku, svými způsoby budí důvěru a navenek se zdá, že je nepřitelem Strany, uvnitř všem jejím doktrínám ale naprosto věří, je jejím až fanatickým stoupencem; nebojí se při výslechu Winstona použít drastických výslechacích metod
vyprávěcí způsoby	<ul style="list-style-type: none"> • dominantní slohový postup vyprávěcí
III. část	
jazykové prostředky	<ul style="list-style-type: none"> • spisovný jazyk, velké množství neologismů
umělecké prostředky	<ul style="list-style-type: none"> • personifikace, hyperboly, epiteta, přirovnání, metafora
kontext autorovy tvorby	<ul style="list-style-type: none"> • George Orwell (1903–1950) - byl britským novinář, esejista a spisovatel • po roce 1936 se jako dobrovolník zapojil do španělské občanské války • do roku 1940 psal recenze na knihy pro Nový anglický týdeník • druhé světové války se neúčastnil kvůli vleklé tuberkulóze, v roce 1950 na ni zemřel • byl členem anglikánské církve, je považován za jednoho z nejlepších anglických esejistů • v komunistickém Československu byl na seznamu zakázaných autorů • psal knihy o diktaturách komunistického typu; jeho knihy a eseje se týkají politiky, komentují život doby, zabývají se sociálními tématy • další díla: 1984 – antiutopický román, Na dně v Paříži a Londýně – zážitky z dob, kdy byl Orwell tulákem • byl antiutopista 20. století, je možné ho řadit do meziválečné anglické prózy, příp. mezi autory píšící prózu s prvky sci-fi
literární a obecně kulturní kontext	<ul style="list-style-type: none"> • autor spadá do světové literatury druhé poloviny dvacátého století • reakce na válku, dopady války na lidstvo, psychická traumata jednotlivce • na východě = oslavná próza / na západě = tragické dopady • protest proti válce a totalitním režimům pomocí humoru a groteskní absurdity • krize v mezilidských vztazích, krize komunikace a soužití, neschopnost si naslouchat a domluvit se, odcizení, úzkosti a osamocení • revolta – bouření se proti současné společnosti a jejím hodnotám • vše nelze vysvětlit rozumem a logikou • na základě diversity témat a prvků, jenž autoři tohoto období ve svých dílech používají, dělíme světovou literaturu druhé poloviny 20. století na podproudy: protiválečný, existencialismus, beatníci, postmodernismus, absurdní literatura a drama, ...

